

Kulttuurialan ammattilaisten toimeentulo varmistettava!

Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Temen tavoitteena on saada kulttuurialan ammattilaisten työn merkitys tunnustetuksi ja heidän toimeentulonsa varmistetuksi.

Taide ja kulttuuri ovat perusoikeuksia, osa kansallista identiteettiämme ja niillä on itseisarvo. Taide ja kulttuuri luovat hyvinvointia ja työtä. Ne tulee nähdä investointeina eikä kuluerinä.

Temen työmarkkinapoliittiset ja kulttuuripoliittiset tavoitteet kulkevat käsi kädessä. Oikeudenmukaiset työehdot ja riittävä ansiotaso ovat edellytys ammattimaisesti toteutettavalle taide- ja kulttuurityölle.

1 Itsensätyöllistäjät kollektiivisen neuvottelun piiriin

Työnantaja sanelee käytännössä ilman työsuhdetta työskentelevien freelancereiden palkkiot ja työehdot. Kilpailulainsäädäntö on aiemmin estänyt itsensätyöllistäjiä neuvottelemasta kollektiivisesti, mutta Euroopan komission mukaan itsensätyöllistäjillä on oikeus neuvotella kollektiivisesti työehdoistaan, kuten palkkioista. Komission kanta antaa ammattiliitoille mahdollisuuden edustaa itsensätyöllistäjiä työnantajan kanssa käytävissä neuvotteluissa.

Kollektiivisen neuvotteluoikeuden piiriin voi päästä, jos itsensätyöllistäjä on työntekijöihin rinnastettavassa tilanteessa. Tällaisia tilanteita syntyy, kun itsensätyöllistäjä tarjoaa palveluja yksinomaan tai pääasiassa yhdelle yritykselle, työskentelee rinnakkain yritykseen palkattujen työntekijöiden kanssa tai tarjoaa palveluja työtä välittävälle digialustalle tai sen kautta. Neuvotteluoikeuden piiriin voi päästä myös sellainen itsensätyöllistäjä, jonka neuvotteluasema on heikko.

Tulevalla hallituskaudella on tehtävä tarvittavat lainsäädäntömuutokset ja varmistettava, että neuvotteluoikeus toteutuu. Itsensätyöllistäjien työoloja on parannettava ja heille on taattava mahdollisuus neuvotella kohtuullinen korvaus työstään.

2 Freelancereille oikeudenmukaisempi työelämä

Nykyinen työttömyys- ja sosiaaliturvajärjestelmä soveltuu huonosti muuttuneen työelämän tarpeisiin.

Työttömyys- ja sosiaaliturvajärjestelmää on kehitettävä siten, että se on reilu kaikille.

Palkkatyön ja yrittäjätöiden yhdistämisen vaikutusta työttömyyspäivärahaan tulee vahvistaa. Tämä voidaan toteuttaa ottamalla käyttöön molempien töiden yhteinen vakuuttaminen yhdistelmävakuutuksella.

Tällöin työttömyysturvaa voi kerryttää riippumatta siitä, onko työtulo ollut yrittäjä- vai palkkatuloa.

Työttömyys- ja sosiaaliturvajärjestelmää kehitettäessä rahoitusvastuun tulee olla vakuutetuilla itsellään sekä työn teettäjillä. Tällä hetkellä työn teettäjä säästää työnantajan lakisääteiset maksut suhteessa työsuhteessa

työtä teettäviin, eivätkä freelancerit pysty siirtämään työttömyys- ja sosiaaliturvamaksuja työnsä hintaan. Oikeudenmukaisia rahoitusmalleja tulee selvittää.

Silpputyötä tekevät jäävät liian usein ansiosidonnaisen työttömyysturvan ulkopuolelle. Ansiosidonnaiselle työttömyysturvalle pääsyä tulee helpottaa lyhentämällä työssäoloa.

Kulttuurialan freelancereille tyypillisessä epävakaassa työmarkkina-asemassa on tärkeää ylläpitää ja kehittää omaa osaamistaan työssä oppimalla sekä itsenäisesti kouluttautumalla. Itsensä työllistävät freelancerit jäävät kuitenkin usein vaille vakinaisessa työssä tarjottavia jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Freelancereiden ammattitaidon ylläpitämistä, täydennyskouluttautumista sekä työkyvyn ylläpitämistä on tuettava oikeudenmukaisilla työmarkkinarakenteilla sekä reilulla sosiaaliturvalla. Työelämäpalveluissa on tunnistettava, mitä itsensä työllistäjät tarvitsevat ammattitaitonsa kehittämiseksi.

Freelancer-työtä tehdään sekä työsuhteessa että sen ulkopuolella. Oikeussuojan parantamiseksi freelancerilla pitäisi olla mahdollisuus saada nopeasti oikeudellinen ratkaisu siihen, tehdäänkö työ työsuhteessa vai sen ulkopuolella ilman kallista tuomioistuinmenettelyä.

Kulttuurin rahoituspäätöksillä on mahdollistettava ja ohjattava tilaajia palkkaamaan tekijöitä työsuhteeseen.

3 Taiteen ja kulttuurin osuus valtionbudjetista 1 prosenttiin

Luovan työn ja kulttuurialan tekijöiden on saatava merkittävä osa kulttuuribudjetin lisäyksestä.

Luovilla aloilla tehdään paljon työtä ilman palkkaa. Ammattimainen taidetyö edellyttää rahoituksen ennakoitavuutta, jatkuvuutta ja määrän huomattavaa lisäystä.

Kulttuuri tulee nähdä investointina ja huomioida luovien alojen osuus työllisyydestä.

Kulttuuriala on työvoimaintensiivinen ala, jonka positiiviset vaikutukset leviävät laajasti talouteen. Siksi kulttuuriin kohdistettu julkinen tuki palautuu yhteiskunnalle verotuloina ja hyvinvointia edistävinä hyötyinä.

4 Taiteen allianssi perustettava Suomeen

Suomeen tulee perustaa freelancer-taiteilijoille tarkoitettu taiteen allianssi. Se on työllistämismalli, jossa valtion rahoittama osakeyhtiö toimii työnantajana ja tarjoaa freelancereille työterveyshuollon, sosiaaliturvan ja täydennyskoulutuksen.

Rahoitus tulee järjestää työllisyysvaroista, ei kulttuurin tuesta.

5 Taideainetarjontaa tulee monipuolistaa

Lapsella ja nuorella pitää olla oikeus luovuuteen, taiteen tekemiseen ja kokemiseen asuinpaikkaan ja varallisuuteen katsomatta. Taideainetarjontaa tulee monipuolistaa lisäämällä valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan teatterin ja tanssin oppiaineet. Taideopetus ja -kasvatus kehittävät luovaa ja kriittistä ajattelua, mikä tukee oppimisvajeen korjaamista.